

Кваліфікаційна робота

На здобуття освітнього ступеня

Бакалавр

(назва освітнього ступеня)

на тему: Соціальні мережі як інструмент популяризації бібліотек

Виконав студент
спеціальності

IV курсу, групи БІ-41

029 «Інформаційна, бібліотечна та
архівна справа»

(шифр і назва спеціальності)

(підпис)

Лаврін Б.Б.

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

Криськов А. А.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Потіха О. Б.

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Криськов А. А.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Небесний Р. М.

прізвище та ініціали

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра інформаційної діяльності та соціальних наук

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Криськов А.А.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« 21 » січня 2026 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

(шифр і назва спеціальності)

студенту Лавріну Богдану Богдановичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Соціальні мережі як інструмент популяризації бібліотек

Керівник роботи Криськов Андрій Анатолійович, д. і. н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «21» 01 2026 року № 4/9-35

2. Термін подання студентом завершеної роботи 12.06.2026 р.

3. Вихідні дані до роботи Публікації фахівців за досліджуваною тематикою у фахових виданнях, підручники і посібники, Інтернет джерела, результати проведених досліджень

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ. Теоретичні засади використання соціальних мереж у діяльності бібліотек. Аналіз використання соціальних мереж у діяльності бібліотек. Шляхи вдосконалення використання соціальних мереж як інструменту популяризації бібліотек.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Безпека життєдіяльності, основи охорони праці			

7. Дата видачі
завдання

26.01.2026 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Аналіз завдання на кваліфікаційну роботу	26.01 – 02.02	
2	Теоретичні засади використання соціальних мереж у діяльності бібліотек.	01.03.2026	
3	Аналіз використання соціальних мереж у діяльності бібліотек	01.04.2026	
4	Шляхи вдосконалення використання соціальних мереж як інструменту популяризації бібліотек	01.05.2026	
5	Безпека життєдіяльності, основи охорони праці	01.06.2025	
6	Оформлення кваліфікаційної роботи	07.06.2026	
7	Нормоконтроль	14.06.2026	
8	Попередній захист кваліфікаційної роботи	15.06-21.06	
9	Захист кваліфікаційної роботи	26.06.2026	

Студент

(підпис)

Лаєрін Б.Б.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Криськов А. А.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Лаврін Б. Б. Соціальні мережі як інструмент популяризації бібліотеки: робота на здобуття ступеня бакалавра спец. 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Тернопіль, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя.

Ключові слова: бібліотека, інформація, соціальні мережі, інформаційні ресурси, комунікаційна активність, цифрові інструменти.

У кваліфікаційній роботі досліджено соціальні мережі як складові сучасного інформаційно-комунікаційного середовища. Розглянуто роль соціальних мереж у популяризації бібліотечних установ, визначено основні платформи соціальних мереж та особливості їх використання бібліотеками. Охарактеризовано діяльність бібліотек та їхніх інформаційних ресурсів. Проаналізовано контент та комунікаційну активність бібліотек у соціальних мережах, дано оцінку ефективності використання соціальних мереж для взаємодії з користувачами. Досліджено питання розроблення контентної стратегії бібліотеки в соціальних мережах, розглянуто сучасні цифрові інструменти залучення та утримання читацької аудиторії. Визначено перспективи розвитку комунікаційної діяльності бібліотеки в соціальних мережах.

ABSTRACT

Lavrin B. B. Social networks as a tool for popularizing the library: work on obtaining a bachelor's degree in special. 029 Information, library and archival work. Ternopil, Ternopil Ivan Puluj National Technical University.

Keywords: library, information, social networks, information resources, communication activity, digital tools.

In the qualifying work, social networks were investigated as components of the modern information and communication environment. The role of social networks in the popularization of library institutions is considered, the main platforms of social networks and the features of their use by libraries are determined. The activities of libraries and their information resources are characterized. The content and communication activity of libraries in social networks was analyzed, the effectiveness of using social networks for interaction with users was evaluated. The issue of developing the library's content strategy in social networks was studied, and modern digital tools for attracting and retaining the readership were considered. Prospects for the development of the library's communication activities in social networks have been determined.

ЗМІСТ

ВСТУП	8-10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК	11-20
1.1 Соціальні мережі як складова сучасного інформаційно-комунікаційного середовища	11-14
1.2 Роль соціальних мереж у популяризації бібліотечних установ	14-17
1.3 Основні платформи соціальних мереж та особливості їх використання бібліотеками	17-20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ БІБЛІОТЕКИ	21-31
2.1 Характеристика діяльності бібліотеки та її інформаційних ресурсів	21-24
2.2 Аналіз контенту та комунікаційної активності в соціальних мережах	24-28
2.3 Оцінка ефективності використання соціальних мереж для взаємодії з користувачами	28-31
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ БІБЛІОТЕКИ	32-43
3.1 Розроблення контентної стратегії бібліотеки в соціальних мережах	32-35
3.2 Сучасні цифрові інструменти залучення та утримання аудиторії	35-38
3.3 Перспективи розвитку комунікаційної діяльності бібліотеки в соціальних мережах	38-42
РОЗДІЛ 4. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ	43-51
4.1 Вплив діяльності людей на довкілля	43-46

4.2 Заходи захисту обладнання від статичної електрики	46-51
ВИСНОВКИ	52-54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55-59

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Соціальні мережі вже стали невід'ємною складовою повсякденного життя мільйонів користувачів і перетворилися на один із найефективніших каналів комунікації між установами та громадськістю. Бібліотеки змушені адаптуватися до нових інформаційних реалій, активно впроваджувати сучасні цифрові інструменти та шукати нові форми взаємодії з користувачами. Соціальні мережі відкривають широкі можливості для просування бібліотечних послуг, популяризації читання, інформування про заходи, презентації фондів та електронних ресурсів, а також формування позитивного іміджу бібліотеки. Особливого значення використання соціальних мереж набуло в умовах пандемії COVID-19, а також під час повномасштабної війни в Україні, коли значна частина користувачів перейшла до дистанційних форм комунікації та отримання інформаційних послуг. За цих умов соціальні мережі стали важливим інструментом підтримання зв'язку між бібліотекою та її користувачами, забезпечуючи безперервність інформаційного обслуговування незалежно від місця перебування читачів.

Актуальність дослідження зумовлена також необхідністю вивчення сучасних практик використання соціальних мереж у діяльності бібліотек, оцінювання їхньої ефективності як інструменту популяризації бібліотечних ресурсів та послуг, а також визначення перспектив розвитку цифрових комунікацій у бібліотечній сфері. Аналіз можливостей соціальних мереж сприятиме вдосконаленню комунікаційної діяльності бібліотек, підвищенню рівня їхньої впізнаваності та зміцненню позицій у сучасному інформаційному середовищі.

Метою дослідження є вивчення сучасних практик використання соціальних мереж для популяризації діяльності бібліотек.

Досягненню мети сприяє вирішення таких *дослідницьких завдань*:

- дослідити соціальні мережі як складову сучасного інформаційно-комунікаційного середовища;

- визначити роль соціальних мереж у популяризації бібліотечних установ;
- встановити основні платформи соціальних мереж та особливості їх використання бібліотеками;
- охарактеризувати діяльність бібліотек та їхніх інформаційних ресурсів;
- проаналізувати контент бібліотек та комунікаційної активності в соціальних мережах;
- оцінити ефективність використання соціальних мереж бібліотеками для взаємодії з користувачами;
- розглянути питання розроблення контентної стратегії бібліотеки в соціальних мережах;
- встановити сучасні цифрові інструменти залучення та утримання читацької аудиторії;
- визначити перспективи розвитку комунікаційної діяльності бібліотеки в соціальних мережах.

Об'єктом дослідження є діяльність бібліотек у цифровому середовищі.

Предметом дослідження є соціальні мережі як інструмент популяризації діяльності бібліотек.

Методи дослідження. Для досягнення мети використано метод аналізу і синтезу (для опрацювання наукової літератури з проблематики використання соціальних мереж у діяльності бібліотек та узагальнення наукових підходів до досліджуваної теми); порівняльний метод (для зіставлення особливостей використання різних соціальних мереж у процесі популяризації бібліотек); системний підхід (для комплексного вивчення соціальних мереж як інструменту комунікації та популяризації бібліотечних послуг); узагальнення та інтерпретація результатів (для формулювання висновків і розроблення рекомендацій щодо вдосконалення діяльності бібліотек у соціальних мережах).

Наукова новизна одержаних результатів кваліфікаційної роботи полягає у спробі комплексного вивчення ролі соціальних мереж як інструментів для популяризації діяльності бібліотек.

Практичне значення кваліфікаційної роботи полягає у можливості використання її положень для покращення використання соціальних мереж у діяльності бібліотек.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновку, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК

1.1 Соціальні мережі як складова сучасного інформаційно-комунікаційного середовища

Стрімкий розвиток цифрових технологій суттєво трансформував процеси створення, поширення та споживання інформації. У сучасному інформаційному суспільстві соціальні мережі стали одним із ключових елементів інформаційно-комунікаційного середовища, забезпечуючи оперативний обмін інформацією, формування соціальних зв'язків, підтримку професійних комунікацій та створення цифрових спільнот. Соціальні мережі виступають інтерактивними платформами, які дозволяють користувачам не лише отримувати інформацію, а й брати активну участь у її створенні, коментуванні та поширенні [4].

У науковій літературі соціальні мережі розглядаються як складний комунікаційний механізм, що поєднує технологічні, соціальні та інформаційні компоненти. Вони забезпечують горизонтальну модель комунікації, за якої кожен користувач може одночасно бути як споживачем, так і виробником інформаційного контенту. Така особливість відрізняє соціальні мережі від традиційних засобів масової інформації та сприяє формуванню нових моделей взаємодії між установами й аудиторією [6].

Значення соціальних мереж посилюється завдяки їхній доступності, мобільності та можливості оперативного реагування на потреби користувачів. Вони забезпечують швидке поширення повідомлень, підтримують мультимедійні формати представлення інформації та дозволяють здійснювати постійний моніторинг реакції аудиторії через систему коментарів, вподобань, поширень та інших показників активності.

Соціальні мережі стали невід'ємною складовою сучасного інформаційно-комунікаційного середовища, оскільки забезпечують інтерактивну взаємодію

між суб'єктами комунікації, сприяють демократизації інформаційних процесів та формуванню цифрових спільнот.

Трансформація бібліотек у цифровому середовищі супроводжується активним використанням соціальних мереж як одного з основних каналів взаємодії з користувачами. Сучасна бібліотека вже не обмежується фізичним простором та традиційними формами обслуговування, а функціонує як відкритий інформаційний центр, інтегрований у цифровий комунікаційний простір [18].

Соціальні мережі забезпечують бібліотекам можливість здійснювати оперативне інформування користувачів про нові надходження, електронні ресурси, культурно-просвітницькі заходи, освітні проєкти та наукові події. Завдяки використанню платформ Facebook, Instagram, YouTube, TikTok та Telegram бібліотеки можуть розширювати аудиторію та залучати нові категорії користувачів, зокрема молодь [5].

Особливістю соціальних мереж є можливість реалізації двосторонньої комунікації. На відміну від традиційних вебсайтів, соціальні мережі дозволяють підтримувати безпосередній діалог із користувачами, оперативно відповідати на запити, проводити опитування та враховувати потреби цільової аудиторії під час планування бібліотечної діяльності [4].

Важливим напрямом діяльності бібліотек у соціальних мережах є створення позитивного іміджу установи. Регулярне оновлення контенту, використання сучасних форматів подання інформації та підтримка активної комунікації сприяють підвищенню впізнаваності бібліотеки та зміцненню її репутації у суспільстві [3].

Соціальні мережі забезпечують бібліотекам нові можливості для розвитку комунікаційної діяльності, формування позитивного іміджу та розширення взаємодії з різними групами користувачів.

Серед численних платформ найбільш поширеними у бібліотечній практиці є Facebook, Instagram, YouTube, TikTok та Telegram. Кожна з них має власні функціональні особливості та орієнтована на різні сегменти аудиторії.

Facebook залишається універсальним інструментом для поширення новин, анонсування заходів, організації професійних спільнот та підтримки комунікації з читачами. Instagram орієнтований на візуальний контент і використовується для презентації книжкових новинок, виставок, фотозвітів та популяризації бібліотечного простору [3].

YouTube забезпечує можливість створення відеоконтенту: віртуальних екскурсій, записів вебінарів, лекцій, презентацій та освітніх програм. Особливої популярності серед молоді набуває TikTok, який дозволяє бібліотекам використовувати короткі відеоформати для популяризації читання та бібліотечних ресурсів [10; 35].

Telegram дедалі частіше використовується як оперативний канал інформування про новини бібліотеки, нові надходження та проведення заходів. Його перевагою є швидкість поширення інформації та можливість персоналізованого спілкування з користувачами.

Використання різних соціальних мереж дозволяє бібліотекам охоплювати широку аудиторію та адаптувати комунікаційні стратегії відповідно до потреб різних груп користувачів.

Цифрова трансформація бібліотек передбачає інтеграцію сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у всі напрями діяльності установи. Соціальні мережі стали важливим елементом цього процесу, оскільки забезпечують інтеграцію бібліотечних сервісів у повсякденний цифровий простір користувачів [17].

В умовах пандемії COVID-19 та воєнного стану в Україні роль соціальних мереж у діяльності бібліотек значно зросла. Саме вони стали основним каналом підтримки зв'язку з користувачами, організації дистанційних заходів та надання інформаційних послуг у віддаленому режимі [18].

Сучасні бібліотеки дедалі активніше використовують інструменти цифрового маркетингу, таргетованої реклами, аналітики аудиторії та персоналізації контенту. Це дозволяє підвищувати ефективність комунікаційної діяльності та забезпечувати більш якісне обслуговування користувачів [21].

Водночас ефективне використання соціальних мереж потребує професійного підходу до створення контенту, планування комунікаційних кампаній та аналізу результатів діяльності. Відсутність системної стратегії може знижувати ефективність присутності бібліотеки у цифровому середовищі [10].

У процесі цифрової трансформації бібліотек соціальні мережі виконують функції інформаційного, комунікаційного та маркетингового інструменту, забезпечуючи ефективну взаємодію бібліотеки з користувачами в цифровому просторі.

1.2 Роль соціальних мереж у популяризації бібліотечних установ

Серед соціальних мереж, які активно використовуються бібліотеками України та світу, провідне місце займає Facebook. Популярність цієї платформи обумовлена широкими можливостями для поширення інформації, організації професійної комунікації, взаємодії з користувачами та формування цифрових спільнот навколо бібліотеки [3].

Facebook надає бібліотекам можливість оперативно інформувати користувачів про нові надходження документів, організовані заходи, тематичні виставки, вебінари, тренінги та інші культурно-освітні події. Важливими інструментами платформи є створення тематичних сторінок, груп, подій та проведення прямих трансляцій, що сприяє розширенню аудиторії бібліотеки та залученню нових користувачів [5].

Особливу цінність Facebook становить можливість отримання зворотного зв'язку через коментарі, реакції та поширення публікацій. Це дозволяє бібліотекам аналізувати інтереси аудиторії та коригувати інформаційну політику відповідно до потреб користувачів [4].

Facebook залишається одним із найбільш ефективних інструментів комунікації бібліотек завдяки універсальності функціоналу, широкому охопленню аудиторії та можливості підтримки постійного діалогу з користувачами.

Візуалізація інформації є важливою складовою сучасної комунікації, тому значного поширення у бібліотечній діяльності набув Instagram. Дана соціальна мережа орієнтована на представлення графічного та відеоконтенту, що дозволяє бібліотекам формувати привабливий цифровий образ установи та ефективно презентувати власні інформаційні ресурси [23].

За допомогою Instagram бібліотеки публікують фотографії книжкових новинок, організовують віртуальні виставки, висвітлюють культурно-просвітницькі заходи та демонструють внутрішній простір установи. Значну роль відіграють функції Stories, Reels та інтерактивні інструменти опитувань, які сприяють підвищенню залученості аудиторії та формуванню стійкого інтересу до діяльності бібліотеки [3].

Особливе значення Instagram має для комунікації з молодіжною аудиторією, яка є однією з основних груп користувачів соціальних мереж. Використання коротких відео, інтерактивного контенту та сучасних форматів подачі інформації дозволяє бібліотекам популяризувати читання серед молоді та підвищувати рівень інформаційної культури населення [21].

Instagram забезпечує ефективну візуальну комунікацію бібліотеки з користувачами та сприяє формуванню позитивного іміджу установи серед молодіжної аудиторії.

Важливе місце у цифровій комунікації бібліотек посідає YouTube. Дана платформа дозволяє створювати та поширювати відеоконтент різної тематики, забезпечуючи тривале збереження та доступність інформаційних матеріалів [18].

На YouTube бібліотеки розміщують записи конференцій, вебінарів, презентацій книг, онлайн-лекцій, віртуальних екскурсій та майстер-класів. Відеоформат дозволяє значно розширити аудиторію користувачів, забезпечуючи доступ до інформаційних ресурсів незалежно від географічного розташування користувача.

Крім інформаційної функції, YouTube виконує освітню роль, сприяючи поширенню наукових знань, розвитку медіаграмотності та популяризації культурної спадщини. Бібліотеки можуть використовувати відеоматеріали як

складову дистанційного обслуговування та інформаційного супроводу освітнього процесу [20].

Використання YouTube дозволяє бібліотекам створювати якісний мультимедійний контент, розширювати доступ до інформації та забезпечувати реалізацію освітньої функції у цифровому середовищі.

Однією з найдинамічніших соціальних мереж останніх років є TikTok. Завдяки популярності коротких відеоформатів ця платформа активно використовується бібліотеками для просування читання та популяризації бібліотечних послуг серед молоді [10].

Бібліотеки створюють короткі відеоролики з рекомендаціями літератури, оглядами нових надходжень, презентаціями тематичних добірок книг, а також використовують розважальні формати для привернення уваги до бібліотечної діяльності. Алгоритми TikTok забезпечують високу швидкість поширення контенту та дозволяють охоплювати значну кількість потенційних користувачів.

Використання елементів гейміфікації, трендів та інтерактивних форматів підвищує рівень залученості аудиторії та сприяє формуванню позитивного ставлення до бібліотеки як сучасного інформаційного центру.

TikTok виступає ефективним інструментом популяризації бібліотек серед молоді та сприяє модернізації традиційних підходів до комунікації з користувачами.

Суттєвого поширення в діяльності українських бібліотек набув Telegram. Особливо актуальним його використання стало в умовах воєнного стану, коли оперативність поширення інформації має важливе значення [17].

Telegram-канали дозволяють бібліотекам швидко інформувати користувачів про нові надходження, зміни в режимі роботи, проведення заходів, доступ до електронних ресурсів та інші актуальні події. Завдяки високому рівню мобільності та простоті використання Telegram забезпечує постійний зв'язок між бібліотекою та користувачами.

Важливою перевагою платформи є можливість сегментації інформації та персоналізації комунікації відповідно до потреб окремих груп користувачів. Це

сприяє підвищенню ефективності інформаційного обслуговування та покращенню якості бібліотечних послуг [5].

Telegram є ефективним інструментом оперативної комунікації бібліотек із користувачами та забезпечує швидке поширення актуальної інформації у цифровому середовищі.

1.3 Основні платформи соціальних мереж та особливості їх використання бібліотеками

Розвиток цифрових технологій та зміна інформаційних потреб суспільства зумовили активне впровадження соціальних мереж у діяльність бібліотек. Соціальні платформи стали важливим інструментом комунікації, який забезпечує взаємодію між бібліотекою та користувачами, популяризацію інформаційних ресурсів, просування культурно-освітніх заходів і формування позитивного іміджу установи [4].

На відміну від традиційних каналів інформування, соціальні мережі дозволяють здійснювати двосторонню комунікацію, отримувати оперативний зворотний зв'язок, аналізувати поведінку аудиторії та адаптувати інформаційний контент відповідно до її потреб. Використання різних платформ надає можливість охоплювати різні вікові та соціальні групи користувачів, що підвищує ефективність бібліотечної діяльності в цифровому середовищі [5].

Соціальні мережі є невід'ємним компонентом сучасної комунікаційної стратегії бібліотек, забезпечуючи доступність інформації та підтримку постійної взаємодії з користувачами.

Facebook залишається однією з найбільш поширених соціальних платформ у діяльності бібліотек. Його функціональні можливості дозволяють створювати офіційні сторінки установ, публікувати інформаційні повідомлення, анонси заходів, організовувати тематичні групи та проводити онлайн-трансляції [3].

Важливою перевагою Facebook є можливість формування професійних та читачьких спільнот. Бібліотеки використовують платформу для популяризації

книжкових новинок, висвітлення результатів проєктної діяльності, організації віртуальних заходів та підтримки постійного зв'язку з аудиторією. Аналітичні інструменти платформи дозволяють оцінювати охоплення публікацій, рівень залученості користувачів та ефективність інформаційних кампаній [6].

Особливого значення Facebook набув під час пандемії COVID-19 та в умовах воєнного стану, коли дистанційні форми обслуговування стали основним засобом підтримки зв'язку з користувачами [18].

Facebook забезпечує комплексне інформаційне представлення бібліотеки та є універсальним інструментом взаємодії з різними категоріями користувачів.

Instagram посідає важливе місце серед платформ, які використовуються бібліотеками для формування сучасного цифрового образу установи. Основною особливістю цієї мережі є орієнтація на візуальний контент, що сприяє ефективному представлення бібліотечних ресурсів та послуг [23].

Бібліотеки активно використовують фотографії, короткі відео, сторіз та Reels для демонстрації книжкових новинок, виставок, заходів, творчих проєктів та повсякденної діяльності установи. Завдяки візуальній привабливості контенту бібліотеки можуть підвищувати інтерес до читання та залучати молодіжну аудиторію.

Інтерактивні інструменти Instagram, зокрема опитування, вікторини, тестування та прямі ефіри, сприяють активізації комунікації та підвищенню рівня залученості користувачів [3].

Instagram є ефективною платформою для візуальної популяризації бібліотеки та залучення молодих користувачів до інформаційно-культурної діяльності.

Важливу роль у цифровій діяльності бібліотек відіграє YouTube, який забезпечує можливість створення та поширення відеоконтенту. Використання відеоформату дозволяє бібліотекам реалізовувати освітню, інформаційну та культурно-просвітницьку функції [20].

На платформі розміщуються записи конференцій, вебінарів, лекцій, презентацій книг, віртуальних екскурсій бібліотекою та навчальних матеріалів.

Відеоконтент сприяє підвищенню доступності інформації та дозволяє користувачам отримувати необхідні відомості незалежно від місця перебування.

Крім того, YouTube є ефективним інструментом формування цифрового архіву заходів бібліотеки та збереження освітніх ресурсів для подальшого використання [21].

Використання YouTube сприяє розвитку дистанційних форм обслуговування та розширює можливості бібліотек щодо створення якісного мультимедійного контенту.

Однією з найпопулярніших соціальних платформ серед молоді є TikTok. Його особливістю є використання коротких динамічних відеороликів, які швидко поширюються серед користувачів завдяки алгоритмам рекомендацій [10].

Бібліотеки застосовують TikTok для створення оглядів літератури, презентації книжкових добірок, популяризації читання та демонстрації бібліотечного простору. Використання трендових форматів, музичного супроводу та елементів гейміфікації дозволяє формувати позитивне ставлення до бібліотеки серед молодіжної аудиторії.

Ефективність TikTok полягає у можливості швидкого охоплення значної кількості користувачів та створення вірусного контенту, який привертає увагу до бібліотечної діяльності [23].

TikTok сприяє модернізації комунікаційної діяльності бібліотек та розширенню їхньої присутності серед молодіжної аудиторії.

Telegram став одним із найбільш затребуваних каналів цифрової комунікації в Україні. Для бібліотек ця платформа виконує функцію швидкого поширення актуальної інформації та підтримки постійного контакту з користувачами [17].

За допомогою Telegram-каналів бібліотеки інформують про нові надходження, зміни в режимі роботи, проведення заходів, доступ до електронних ресурсів та інші важливі події. Висока швидкість передачі повідомлень та

зручність мобільного використання забезпечують оперативність інформаційного обслуговування.

Додатковою перевагою Telegram є можливість персоналізації контенту та створення тематичних каналів для окремих категорій користувачів, що підвищує ефективність інформаційної взаємодії [5].

Telegram є ефективним засобом оперативної комунікації та інформування користувачів про діяльність бібліотеки.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ БІБЛІОТЕКИ

2.1 Характеристика діяльності бібліотеки та її інформаційних ресурсів

У сучасному інформаційному суспільстві бібліотека функціонує як багатофункціональна соціокультурна та інформаційна установа, діяльність якої спрямована на забезпечення доступу до знань, інформації та культурної спадщини. В умовах цифрової трансформації бібліотеки поступово переходять від традиційної моделі книгосховища до ролі інформаційного, освітнього та комунікаційного центру, що забезпечує задоволення інформаційних потреб різних категорій користувачів [20].

Основними напрямками діяльності сучасної бібліотеки є формування та збереження документних фондів, організація бібліотечно-інформаційного обслуговування, надання довідково-бібліографічних послуг, забезпечення доступу до електронних ресурсів, проведення культурно-просвітницьких заходів та підтримка освітньої діяльності. Важливим завданням бібліотек також є розвиток інформаційної грамотності населення та сприяння безперервній освіті користувачів [18].

Особливого значення набуває соціальна функція бібліотеки, яка реалізується через створення відкритого простору для спілкування, навчання, творчого розвитку та культурного обміну. Бібліотеки дедалі частіше виступають платформами для проведення лекцій, тренінгів, презентацій, виставок та інших заходів, спрямованих на розвиток громадянського суспільства [25].

Сучасна бібліотека є комплексною інформаційною інституцією, яка поєднує функції збереження знань, інформаційного забезпечення, освіти та соціокультурної комунікації.

Ефективність діяльності бібліотеки значною мірою залежить від складу та якості її інформаційних ресурсів. Під інформаційними ресурсами бібліотеки

розуміють сукупність документів, баз даних, електронних колекцій та інших джерел інформації, що забезпечують інформаційні потреби користувачів.

Традиційною складовою інформаційних ресурсів залишаються бібліотечні фонди, які включають книги, періодичні видання, дисертації, довідкову літературу, нормативні документи та інші види друкованої продукції. Формування фондів здійснюється відповідно до профілю бібліотеки, потреб користувачів та напрямів її діяльності.

Поряд із друкованими фондами важливого значення набувають електронні ресурси. До них належать електронні каталоги, цифрові колекції, електронні бібліотеки, інституційні репозитарії, повнотекстові бази даних, мультимедійні матеріали та ресурси віддаленого доступу [28]. Використання електронних ресурсів забезпечує оперативний доступ до інформації незалежно від місця перебування користувача.

Одним із ключових напрямів розвитку бібліотек є оцифрування документної спадщини. Створення цифрових колекцій сприяє збереженню цінних документів, розширює доступ до них та забезпечує інтеграцію бібліотек у світовий інформаційний простір [26].

Інформаційні ресурси сучасної бібліотеки охоплюють як традиційні документні фонди, так і цифрові ресурси, що забезпечують комплексне інформаційне обслуговування користувачів.

Цифровізація бібліотечної діяльності сприяла активному розвитку електронних ресурсів та сервісів. Одним із найважливіших інструментів доступу до інформації є електронний каталог, який забезпечує пошук документів за різними параметрами та дозволяє користувачам здійснювати інформаційний пошук дистанційно [18].

Значного поширення набули електронні бібліотеки та цифрові архіви, які містять оцифровані документи, наукові публікації, навчальні матеріали та інші інформаційні ресурси. Важливу роль відіграють інституційні репозитарії, що забезпечують відкритий доступ до результатів наукових досліджень та сприяють розвитку концепції відкритої науки [28].

Серед сучасних цифрових сервісів бібліотек особливе місце займають віртуальні довідкові служби, електронна доставка документів, онлайн-консультації, вебінари та дистанційні освітні заходи. Використання цих сервісів значно підвищує доступність бібліотечних послуг та розширює можливості взаємодії з користувачами [30].

У сучасних умовах бібліотеки активно використовують технології хмарних сервісів, мобільних застосунків, систем віддаленого доступу та інтегрованих бібліотечних платформ, що сприяє підвищенню якості інформаційного обслуговування та ефективності управління інформаційними ресурсами [26].

Електронні ресурси та цифрові сервіси є важливим компонентом діяльності сучасної бібліотеки, забезпечуючи оперативний та зручний доступ до інформації для широкого кола користувачів.

Офіційний вебсайт бібліотеки виступає основним інформаційним майданчиком, через який користувачі отримують доступ до ресурсів, послуг та сервісів установи. Він забезпечує інтеграцію різних інформаційних ресурсів та виступає важливим інструментом комунікації між бібліотекою та користувачами [25].

На вебсайті розміщуються електронний каталог, бази даних, цифрові колекції, віртуальні виставки, інформація про заходи, новини та методичні матеріали. Важливою функцією вебресурсу є забезпечення віддаленого доступу до електронних документів та довідково-інформаційних сервісів.

Ефективність вебсайту визначається його функціональністю, зручністю навігації, якістю інформаційного наповнення та рівнем інтеграції з іншими цифровими ресурсами бібліотеки. У сучасних умовах вебсайт також виступає базовою платформою для взаємодії із соціальними мережами та іншими комунікаційними каналами [20].

Вебсайт є центральним елементом цифрової інфраструктури бібліотеки та забезпечує комплексний доступ до її інформаційних ресурсів і сервісів.

Важливим напрямом діяльності сучасних бібліотек є популяризація інформаційних ресурсів через соціальні мережі. Завдяки платформам Facebook, Instagram, YouTube, TikTok та Telegram бібліотеки отримують можливість оперативно інформувати користувачів про нові надходження, електронні колекції, цифрові виставки та освітні проєкти [3].

Соціальні мережі сприяють розширенню аудиторії бібліотеки, підвищенню рівня впізнаваності установи та залученню нових користувачів до використання інформаційних ресурсів. Використання мультимедійного контенту, інтерактивних форматів та персоналізованих комунікацій забезпечує ефективніше представлення бібліотечних фондів та цифрових колекцій [4].

Важливою перевагою соціальних мереж є можливість оперативного отримання зворотного зв'язку, аналізу інформаційних потреб користувачів та коригування контентної стратегії відповідно до результатів комунікації.

Соціальні мережі виступають ефективним інструментом популяризації інформаційних ресурсів бібліотеки та сприяють підвищенню доступності бібліотечних послуг у цифровому середовищі.

2.2 Аналіз контенту та комунікаційної активності в соціальних мережах

Соціальні мережі стали важливим інструментом взаємодії бібліотек із користувачами, а контент виступає основним засобом реалізації комунікаційної стратегії установи. Саме зміст, якість та форма подання інформації визначають ефективність присутності бібліотеки в цифровому середовищі, рівень залученості аудиторії та успішність популяризації бібліотечних ресурсів [3].

У науковій літературі контент розглядається як сукупність текстових, графічних, аудіовізуальних та інтерактивних матеріалів, що створюються з метою інформування, навчання, комунікації та залучення користувачів [28]. Для бібліотек контент є не лише інформаційним продуктом, а й інструментом

формування іміджу, розвитку партнерських зв'язків та підтримки взаємодії з громадою.

Ефективний контент повинен відповідати інформаційним потребам цільової аудиторії, бути актуальним, достовірним, візуально привабливим та адаптованим до особливостей конкретної соціальної платформи. Саме тому сучасні бібліотеки дедалі частіше застосовують принципи контент-маркетингу та цифрових комунікацій під час планування своєї діяльності у соціальних мережах [5].

Контент є ключовим елементом цифрової комунікації бібліотеки та визначає ефективність взаємодії з користувачами в соціальних мережах.

Аналіз діяльності сучасних бібліотек свідчить про використання різних видів контенту залежно від цілей комунікації та особливостей аудиторії. Найпоширенішим є інформаційний контент, який включає повідомлення про нові надходження, графік роботи, анонси заходів, презентації книг та новини бібліотеки [4].

Значне місце займає освітній контент, спрямований на поширення знань, розвиток інформаційної грамотності та підтримку навчального процесу. До цієї категорії належать рекомендаційні списки літератури, тематичні добірки джерел, інформаційні довідки, навчальні відео та вебінари [18].

Важливим напрямом є культурно-просвітницький контент, який висвітлює літературні події, ювілейні дати, історичні події, діяльність видатних особистостей та культурні проекти. Такі матеріали сприяють формуванню культурної компетентності користувачів та підвищенню суспільної значущості бібліотеки [20].

Сучасні бібліотеки також активно використовують розважальний та інтерактивний контент. До нього належать опитування, вікторини, конкурси, тематичні флешмоби, інтерактивні завдання та інші формати, що стимулюють участь користувачів у комунікаційному процесі [23].

Різноманітність контенту дозволяє бібліотекам ефективно реалізовувати інформаційну, освітню, культурну та комунікаційну функції в соціальних мережах.

Комунікаційна активність бібліотеки визначається інтенсивністю взаємодії з аудиторією та здатністю підтримувати постійний інформаційний діалог. Вона проявляється через регулярність публікацій, оперативність реагування на запити користувачів, рівень залученості аудиторії та ефективність використання інтерактивних інструментів [6].

Важливою складовою комунікаційної активності є двостороння взаємодія між бібліотекою та користувачами. Соціальні мережі створюють умови для обговорення опублікованих матеріалів, обміну думками, надання консультацій та отримання рекомендацій щодо покращення бібліотечних послуг. Такий підхід сприяє формуванню партнерських відносин між бібліотекою та громадою [4].

Підвищенню комунікаційної активності сприяє використання сучасних мультимедійних форматів. Відеоролики, прямі трансляції, інфографіка, сторіз та короткі відеоформати забезпечують вищий рівень взаємодії порівняно з традиційними текстовими повідомленнями [21].

Особливого значення набуває персоналізація комунікації. Орієнтація на інтереси конкретних груп користувачів дозволяє бібліотекам підвищувати ефективність інформаційних повідомлень та формувати стійкі цифрові спільноти навколо бібліотечних ресурсів.

Комунікаційна активність бібліотеки залежить від системності роботи в соціальних мережах, якості взаємодії з аудиторією та використання сучасних цифрових інструментів.

Для оцінювання результативності діяльності бібліотек у соціальних мережах використовуються кількісні та якісні показники. Одним із основних критеріїв є охоплення аудиторії, яке характеризує кількість користувачів, що переглянули опублікований контент [5].

Важливим показником виступає залученість аудиторії (engagement), яка визначається кількістю вподобань, коментарів, поширень, переглядів відео та

інших форм взаємодії користувачів із контентом. Високий рівень залученості свідчить про актуальність та цінність інформації для аудиторії [23].

Додатково аналізуються показники приросту підписників, частота взаємодії користувачів, тривалість перегляду відеоматеріалів та ефективність окремих форматів контенту. Систематичний моніторинг цих показників дозволяє коригувати контентну стратегію та підвищувати результативність комунікаційної діяльності бібліотеки [3].

У сучасній практиці дедалі більшого значення набувають інструменти вебаналітики та вбудовані аналітичні сервіси соціальних мереж, які забезпечують можливість комплексного аналізу поведінки аудиторії та оцінювання ефективності інформаційних кампаній [6].

Аналіз показників охоплення та залученості аудиторії є необхідною умовою оцінювання ефективності контенту та вдосконалення комунікаційної діяльності бібліотеки.

Незважаючи на активне використання соціальних мереж, бібліотеки стикаються з низкою проблем, серед яких недостатність кадрових ресурсів, обмежене фінансування, відсутність спеціалізованих знань у сфері цифрового маркетингу та складність адаптації до швидких змін алгоритмів соціальних платформ [28].

Водночас розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для вдосконалення контентної діяльності. Перспективними напрямками є використання технологій штучного інтелекту для створення контенту, впровадження персоналізованих рекомендацій, розвиток відеоконтенту, застосування елементів гейміфікації та розширення інтерактивних форматів комунікації [21].

Особливого значення набуває інтеграція соціальних мереж із вебсайтами, електронними каталогами та цифровими колекціями бібліотек. Такий підхід сприяє формуванню єдиного інформаційного середовища та забезпечує ефективніше просування бібліотечних ресурсів серед користувачів [18].

Подальший розвиток контентної діяльності бібліотек пов'язаний із впровадженням інноваційних цифрових технологій, удосконаленням комунікаційних стратегій та підвищенням рівня цифрової компетентності бібліотечних працівників.

2.3 Оцінка ефективності використання соціальних мереж для взаємодії з користувачами

Ефективність використання соціальних мереж у діяльності бібліотек визначається рівнем досягнення комунікаційних цілей, ступенем залучення аудиторії до взаємодії та здатністю установи забезпечувати якісний обмін інформацією з користувачами. У сучасному цифровому середовищі соціальні мережі виконують не лише інформаційну, а й комунікаційну, маркетингову та репутаційну функції, тому оцінювання їхньої ефективності потребує комплексного підходу [4].

Науковці зазначають, що результативність діяльності в соціальних мережах не може визначатися виключно кількістю підписників або публікацій. Важливими є показники активності аудиторії, якість комунікації, рівень довіри до установи та вплив контенту на поведінку користувачів [5]. У бібліотечній сфері ефективність соціальних мереж також пов'язана зі зростанням використання інформаційних ресурсів, збільшенням кількості відвідувачів заходів та розширенням кола потенційних користувачів.

Оцінювання ефективності соціальних мереж дозволяє визначити сильні та слабкі сторони комунікаційної діяльності бібліотеки, виявити потреби аудиторії та розробити рекомендації щодо вдосконалення цифрової взаємодії.

Ефективність використання соціальних мереж визначається не лише масштабами присутності бібліотеки в цифровому просторі, а насамперед якістю комунікації та рівнем залучення користувачів до взаємодії.

Для оцінювання результативності роботи бібліотек у соціальних мережах використовують систему кількісних та якісних показників. Одним із базових критеріїв є охоплення аудиторії, яке характеризує кількість користувачів, що переглянули контент бібліотеки [3].

Наступним важливим показником є кількість підписників, яка відображає потенційний масштаб комунікації. Однак сам по собі цей показник не свідчить про ефективність діяльності, оскільки не враховує рівень активності аудиторії.

Значно інформативнішим критерієм є показник залученості користувачів (engagement rate), що включає вподобання, коментарі, поширення, збереження публікацій та інші форми взаємодії з контентом. Високий рівень залученості свідчить про актуальність інформації та зацікавленість аудиторії діяльністю бібліотеки [23].

До важливих показників також належать кількість переходів на вебсайт бібліотеки, перегляди відеоконтенту, тривалість перегляду матеріалів, участь користувачів в онлайн-заходах та динаміка зростання аудиторії. Сукупний аналіз цих параметрів дозволяє отримати об'єктивне уявлення про результативність використання соціальних мереж [21].

Комплексне оцінювання діяльності бібліотеки у соціальних мережах повинно базуватися на поєднанні кількісних і якісних показників, що відображають рівень взаємодії користувачів із контентом.

Важливим критерієм ефективності соціальних мереж є якість комунікаційної взаємодії між бібліотекою та користувачами. Соціальні платформи створюють умови для двостороннього обміну інформацією, що суттєво відрізняє їх від традиційних каналів комунікації [4].

Одним із показників ефективної взаємодії є оперативність реагування бібліотеки на запити користувачів. Своєчасні відповіді на повідомлення, коментарі та звернення сприяють формуванню позитивного іміджу установи та підвищують рівень довіри до неї. Водночас ігнорування комунікації може негативно впливати на репутацію бібліотеки та знижувати зацікавленість аудиторії [5].

Важливу роль відіграє характер взаємодії. Найбільш ефективною вважається комунікація, яка передбачає не лише інформування, а й залучення користувачів до обговорень, опитувань, конкурсів, флешмобів та інших інтерактивних форматів. Такі форми взаємодії сприяють формуванню спільноти навколо бібліотеки та посиленню її соціального впливу [28].

Позитивним результатом ефективної комунікації є підвищення лояльності аудиторії, формування довготривалих відносин із користувачами та зростання рівня використання бібліотечних ресурсів.

Якість взаємодії з користувачами є одним із ключових чинників ефективності соціальних мереж та визначає рівень довіри аудиторії до бібліотеки.

Результативність комунікації значною мірою залежить від якості контенту, який публікується в соціальних мережах бібліотеки. Контент повинен бути інформативним, актуальним, достовірним та відповідати інтересам цільової аудиторії [3].

Дослідження свідчать, що найбільшу активність користувачів викликають мультимедійні матеріали, зокрема відео, інфографіка, фотозвіти, інтерактивні історії та прямі трансляції. Такі формати забезпечують вищий рівень сприйняття інформації та стимулюють користувачів до взаємодії [23].

Важливим чинником ефективності є регулярність оновлення контенту. Систематичне розміщення матеріалів підтримує інтерес аудиторії та сприяє формуванню стабільної комунікаційної активності. Водночас надмірна кількість публікацій або низька якість контенту можуть призводити до зниження зацікавленості користувачів [21].

Особливу увагу бібліотеки приділяють персоналізації контенту. Адаптація інформаційних повідомлень до потреб окремих груп користувачів підвищує ефективність комунікації та сприяє формуванню позитивного користувацького досвіду.

Якість, актуальність та різноманітність контенту безпосередньо впливають на рівень залученості аудиторії та ефективність взаємодії бібліотеки з користувачами.

Попри значні можливості соціальних мереж, оцінювання їхньої ефективності супроводжується низкою труднощів. Однією з основних проблем є складність визначення реального впливу онлайн-комунікації на поведінку користувачів та використання бібліотечних ресурсів [6].

Іншою проблемою є постійна зміна алгоритмів соціальних платформ, що впливає на охоплення аудиторії та ефективність поширення контенту. Крім того, не всі показники можуть об'єктивно відображати якість взаємодії з користувачами. Наприклад, велика кількість підписників не завжди означає високий рівень залученості аудиторії [28].

Для підвищення ефективності оцінювання доцільно використовувати комплексний підхід, що поєднує аналіз статистичних показників соціальних мереж, опитування користувачів, моніторинг відвідуваності вебресурсів та оцінювання впливу соціальних мереж на використання бібліотечних послуг [18].

Перспективним напрямом є застосування сучасних аналітичних платформ, технологій великих даних та інструментів штучного інтелекту для прогнозування поведінки користувачів і вдосконалення комунікаційної стратегії бібліотеки.

Об'єктивне оцінювання ефективності соціальних мереж можливе лише за умови використання комплексної системи показників та сучасних аналітичних інструментів.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ БІБЛІОТЕКИ

3.1 Розроблення контентної стратегії бібліотеки в соціальних мережах

У сучасному цифровому середовищі соціальні мережі стали одним із ключових інструментів комунікації бібліотек із користувачами. Ефективність присутності бібліотеки в соціальних медіа значною мірою залежить від наявності продуманої контентної стратегії, яка визначає цілі комунікації, принципи створення контенту, способи взаємодії з аудиторією та механізми оцінювання результатів діяльності [4].

Контентна стратегія являє собою комплексний план створення, поширення та управління інформаційними матеріалами, спрямований на досягнення визначених комунікаційних цілей. Для бібліотеки такими цілями можуть бути популяризація інформаційних ресурсів, залучення нових користувачів, формування позитивного іміджу установи, розвиток читацької культури та підтримка взаємодії з громадою [5].

Наявність чіткої контентної стратегії дозволяє забезпечити системність комунікації, підвищити якість інформаційного наповнення соціальних мереж та оптимізувати використання ресурсів бібліотеки. Водночас відсутність стратегічного підходу часто призводить до нерегулярності публікацій, низької залученості аудиторії та недостатньої ефективності цифрової комунікації.

Контентна стратегія є важливою складовою діяльності бібліотеки в соціальних мережах, оскільки забезпечує цілеспрямоване управління комунікаційними процесами та сприяє досягненню стратегічних цілей установи.

Першим етапом розроблення контентної стратегії є визначення цільової аудиторії. Ефективна комунікація можлива лише за умови глибокого розуміння потреб, інтересів та особливостей користувачів, на яких орієнтована діяльність бібліотеки [28].

До основних груп користувачів бібліотеки належать учні, студенти, науковці, викладачі, працівники різних сфер діяльності, представники місцевих громад та широке коло читачів. Кожна категорія має власні інформаційні потреби, рівень цифрової компетентності та особливості споживання контенту.

Для молодіжної аудиторії доцільним є використання динамічного візуального контенту, коротких відео та інтерактивних форматів. Для науковців і студентів більш актуальними є повідомлення про електронні ресурси, наукові бази даних, освітні заходи та можливості академічної комунікації. Для широкої громадськості важливими залишаються культурно-просвітницькі матеріали, рекомендації літератури та інформація про суспільно значущі події [20].

Сегментація аудиторії дозволяє адаптувати контент до потреб конкретних груп користувачів та підвищувати ефективність інформаційного впливу.

Визначення цільової аудиторії є базовою умовою створення результативної контентної стратегії та забезпечує персоналізацію бібліотечної комунікації.

Після визначення аудиторії необхідно сформувати основні тематичні напрями контенту. У сучасній бібліотечній практиці доцільно використовувати кілька взаємодоповнюючих категорій контенту, що забезпечують комплексне представлення діяльності установи [3].

Інформаційний контент включає повідомлення про нові надходження, електронні ресурси, графік роботи, новини бібліотеки та анонси заходів. Його основною метою є інформування користувачів про діяльність установи.

Освітній контент спрямований на поширення знань та розвиток інформаційної грамотності. До нього належать рекомендаційні списки літератури, навчальні матеріали, огляди наукових ресурсів, вебінари та методичні поради.

Культурно-просвітницький контент висвітлює літературні події, історичні дати, діяльність видатних особистостей, книжкові виставки та культурні проекти. Він сприяє формуванню культурної компетентності користувачів та зміцнює роль бібліотеки як культурного центру громади.

Інтерактивний контент передбачає використання опитувань, вікторин, конкурсів, флешмобів та інших форматів, які стимулюють активну участь користувачів у комунікаційному процесі [23].

Поєднання різних типів контенту дозволяє бібліотеці забезпечувати різнопланову комунікацію та підтримувати інтерес аудиторії до своєї діяльності.

Ефективна контентна стратегія передбачає систематичне планування публікацій. Для цього доцільно використовувати контент-план, який визначає тематику, формат, час і періодичність розміщення матеріалів [21].

Контент-план забезпечує послідовність комунікації, рівномірний розподіл різних типів контенту та оптимізацію роботи працівників бібліотеки. При його розробленні необхідно враховувати сезонні події, професійні свята, ювілейні дати, міжнародні інформаційні кампанії та актуальні суспільні теми.

Важливим елементом планування є вибір відповідних форматів контенту. Текстові повідомлення доцільно поєднувати з фотографіями, інфографікою, відеоматеріалами, прямими трансляціями та інтерактивними елементами. Дослідження свідчать, що мультимедійний контент забезпечує вищий рівень залученості користувачів порівняно з традиційними текстовими публікаціями [5].

Крім того, важливим є дотримання принципу регулярності. Стабільна присутність бібліотеки в соціальних мережах сприяє формуванню лояльної аудиторії та підвищує впізнаваність установи.

Для досягнення високої результативності контентної стратегії бібліотеки необхідно використовувати сучасні інструменти цифрових комунікацій. Одним із них є аналітика соціальних мереж, яка дозволяє оцінювати охоплення аудиторії, рівень залученості користувачів, популярність окремих типів контенту та ефективність комунікаційних кампаній [6].

Важливим інструментом виступає персоналізація контенту. Аналіз інтересів аудиторії дозволяє створювати матеріали, які максимально відповідають потребам користувачів та стимулюють їхню активність.

Перспективним напрямом є використання технологій штучного інтелекту для автоматизації створення контенту, аналізу поведінки аудиторії та прогнозування ефективності публікацій. Також доцільним є використання елементів гейміфікації, які сприяють підвищенню залученості користувачів та формуванню позитивного досвіду взаємодії з бібліотекою [28].

Ефективність контентної стратегії також залежить від інтеграції соціальних мереж із вебсайтом бібліотеки, електронним каталогом, цифровими колекціями та іншими інформаційними ресурсами установи.

Використання сучасних цифрових інструментів дозволяє підвищити результативність контентної стратегії та забезпечити ефективну взаємодію бібліотеки з аудиторією.

Завершальним етапом реалізації контентної стратегії є оцінювання її ефективності. Для цього використовуються показники охоплення аудиторії, рівня залученості, кількості підписників, переходів на вебресурси бібліотеки та активності користувачів у коментарях і повідомленнях [3].

Регулярний моніторинг статистичних даних дозволяє визначати найбільш ефективні формати контенту, виявляти потреби аудиторії та коригувати контентну політику відповідно до отриманих результатів. Важливим індикатором ефективності є також вплив соціальних мереж на використання бібліотечних ресурсів, участь користувачів у заходах та рівень впізнаваності бібліотеки.

Систематичне оцінювання результатів забезпечує безперервне вдосконалення контентної стратегії та сприяє підвищенню якості комунікаційної діяльності бібліотеки.

Оцінювання результативності контентної стратегії дозволяє забезпечити її адаптацію до змін потреб аудиторії та підвищити ефективність популяризації бібліотеки в соціальних мережах.

3.2 Сучасні цифрові інструменти залучення та утримання аудиторії

Цифрова трансформація суспільства суттєво змінила підходи до комунікації між бібліотеками та користувачами. Якщо раніше основними каналами взаємодії були безпосереднє спілкування та традиційні засоби інформування, то сьогодні провідне значення мають цифрові технології, які забезпечують оперативність, інтерактивність та персоналізацію комунікації [28].

У сучасних умовах бібліотеки конкурують не лише між собою, а й з великою кількістю цифрових інформаційних ресурсів. Саме тому важливим завданням стає не лише залучення нових користувачів, а й утримання вже існуючої аудиторії шляхом створення якісного цифрового контенту та використання сучасних інструментів комунікації [5].

Застосування цифрових інструментів дозволяє бібліотекам розширювати інформаційний вплив, підтримувати постійний контакт із користувачами, популяризувати власні ресурси та формувати активні онлайн-спільноти навколо бібліотечної діяльності.

Цифрові інструменти є важливою складовою сучасної бібліотечної комунікації та забезпечують ефективне залучення і утримання аудиторії в умовах цифрового середовища.

Одним із найбільш ефективних інструментів залучення аудиторії є використання мультимедійного контенту. Дослідження свідчать, що користувачі соціальних мереж значно активніше взаємодіють із візуальними матеріалами порівняно з традиційними текстовими повідомленнями [3].

До мультимедійного контенту належать фотографії, відеоролики, інфографіка, анімація, презентації, подкасти та прямі трансляції. Використання таких форматів дозволяє бібліотекам ефективніше представляти книжкові новинки, висвітлювати заходи, демонструвати роботу бібліотеки та популяризувати інформаційні ресурси.

Особливо популярними серед користувачів є короткі відеоформати, що активно використовуються на платформах Instagram, TikTok та YouTube. Вони

забезпечують високий рівень охоплення аудиторії та сприяють формуванню емоційного зв'язку між бібліотекою та користувачами [23].

Важливим напрямом розвитку мультимедійного контенту є використання відеооглядів літератури, віртуальних екскурсій, онлайн-презентацій книг та освітніх відеоматеріалів, що підвищують доступність бібліотечних послуг.

Мультимедійний контент є одним із найбільш результативних інструментів залучення аудиторії, оскільки забезпечує високий рівень сприйняття інформації та стимулює комунікаційну активність користувачів.

Важливим чинником утримання аудиторії є створення умов для активної участі користувачів у комунікаційному процесі. Для цього бібліотеки використовують інтерактивні інструменти соціальних мереж, які забезпечують двосторонню взаємодію та формування спільнот навколо бібліотечних ресурсів [4].

До найбільш поширених інтерактивних форматів належать онлайн-опитування, вікторини, конкурси, флешмоби, тематичні дискусії, прямі ефіри та сесії запитань і відповідей. Такі інструменти дозволяють користувачам висловлювати власну думку, брати участь у прийнятті рішень щодо діяльності бібліотеки та відчувати свою причетність до розвитку установи.

Особливої популярності набувають прямі трансляції в соціальних мережах, під час яких користувачі можуть спілкуватися з працівниками бібліотеки в режимі реального часу. Така форма взаємодії сприяє підвищенню рівня довіри до бібліотеки та формує більш тісний зв'язок із аудиторією [21].

Інтерактивність також забезпечує оперативне отримання зворотного зв'язку та дозволяє бібліотекам своєчасно реагувати на потреби користувачів.

Інтерактивні інструменти сприяють підвищенню рівня залученості аудиторії та формуванню довготривалих комунікаційних відносин між бібліотекою та користувачами.

Одним із сучасних підходів до підвищення активності користувачів є використання елементів гейміфікації. Гейміфікація передбачає застосування

механік ігрової діяльності в неігрових середовищах для стимулювання участі користувачів та підтримання їхньої мотивації [28].

У бібліотечній практиці гейміфікація реалізується через проведення літературних квестів, онлайн-вікторин, читацьких марафонів, конкурсів та тематичних челенджів. Такі заходи дозволяють зробити процес взаємодії з бібліотекою більш цікавим та емоційно насиченим.

Використання системи відзнак, рейтингів, цифрових сертифікатів і віртуальних нагород стимулює користувачів до активнішої участі у бібліотечних проєктах та підвищує рівень їхньої лояльності до установи [5].

Особливо ефективною гейміфікація є для роботи з молодіжною аудиторією, яка активно використовує цифрові технології та позитивно сприймає інтерактивні форми комунікації.

Гейміфікація сприяє підвищенню мотивації користувачів, активізує їхню участь у бібліотечній діяльності та забезпечує утримання аудиторії в цифровому середовищі.

Сучасні цифрові технології надають можливість персоналізувати взаємодію з користувачами відповідно до їхніх інформаційних потреб та інтересів. Персоналізація контенту передбачає адаптацію інформаційних повідомлень, рекомендацій літератури та сервісів до конкретних категорій аудиторії [21].

Одним із ефективних інструментів персоналізації є використання чат-ботів, автоматизованих систем розсилок та рекомендаційних сервісів. Чат-боти можуть надавати інформацію про графік роботи бібліотеки, пошук документів, доступ до електронних ресурсів та консультаційну підтримку користувачів.

Важливу роль відіграють електронні розсилки, які дозволяють інформувати користувачів про нові надходження, заходи, освітні проєкти та спеціальні пропозиції. Персоналізований підхід підвищує ефективність комунікації та сприяє формуванню позитивного користувацького досвіду [18].

Перспективним напрямом є використання технологій штучного інтелекту для аналізу поведінки користувачів, прогнозування їхніх інформаційних потреб та автоматизації комунікаційних процесів.

Персоналізація контенту та автоматизовані цифрові сервіси сприяють підвищенню якості бібліотечного обслуговування та забезпечують більш ефективну взаємодію з аудиторією.

Важливою складовою сучасної комунікаційної діяльності бібліотеки є використання аналітичних інструментів для вивчення поведінки аудиторії. Соціальні мережі надають широкий спектр статистичних даних щодо охоплення, залученості, переглядів контенту та характеристик користувачів [6].

Аналіз отриманих даних дозволяє визначати найбільш ефективні формати контенту, оптимальний час публікацій, рівень активності аудиторії та її інформаційні потреби. Це створює можливість для коригування комунікаційної стратегії та підвищення результативності цифрової діяльності бібліотеки.

Використання аналітичних платформ також сприяє прогнозуванню ефективності майбутніх комунікаційних кампаній та забезпечує прийняття управлінських рішень на основі об'єктивних даних.

Аналітичні інструменти забезпечують науково обґрунтований підхід до управління цифровими комунікаціями та сприяють підвищенню ефективності взаємодії з користувачами.

3.3 Перспективи розвитку комунікаційної діяльності бібліотеки в соціальних мережах

Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства характеризується активним впровадженням цифрових технологій у всі сфери суспільного життя, що суттєво впливає на діяльність бібліотек. Соціальні мережі поступово перетворюються з додаткового каналу інформування на один із ключових

інструментів комунікації, який забезпечує взаємодію між бібліотекою та користувачами незалежно від їхнього місця перебування [4].

Подальший розвиток бібліотечної комунікації буде пов'язаний із посиленням інтеграції соціальних мереж у систему бібліотечно-інформаційного обслуговування. Бібліотеки дедалі активніше використовуватимуть цифрові платформи не лише для поширення інформації, а й для організації освітніх, культурних та науково-комунікаційних заходів, створення професійних спільнот і підтримки постійного діалогу з аудиторією [5].

Особливого значення набуває необхідність адаптації бібліотек до змін у поведінці користувачів. Сучасна аудиторія очікує швидкого доступу до інформації, персоналізованих сервісів та можливості інтерактивної взаємодії, що визначає нові вимоги до організації комунікаційної діяльності бібліотек у соціальних мережах [28].

Подальший розвиток бібліотечної комунікації пов'язаний із поглибленням цифрової трансформації та переходом до більш інтерактивних і персоналізованих моделей взаємодії з користувачами.

Одним із найперспективніших напрямів розвитку комунікаційної діяльності бібліотек є персоналізація інформаційної взаємодії. У сучасних умовах універсальні повідомлення поступово втрачають ефективність, поступаючись індивідуалізованому контенту, який враховує інтереси, інформаційні потреби та поведінкові особливості окремих груп користувачів [21].

Персоналізація може реалізовуватися через сегментацію аудиторії, створення спеціалізованих тематичних рубрик, індивідуальні рекомендації літератури, адресні інформаційні повідомлення та адаптацію контенту до особливостей конкретних соціальних платформ. Використання такого підходу сприятиме підвищенню рівня залученості користувачів та формуванню довготривалих комунікаційних відносин.

Перспективним напрямом є застосування алгоритмів аналізу даних для вивчення інтересів аудиторії та прогнозування її інформаційних потреб. Це

дозволить бібліотекам формувати більш релевантний контент і підвищувати ефективність комунікаційної діяльності [23].

Персоналізація комунікації сприятиме підвищенню якості бібліотечного обслуговування та зміцненню взаємодії між бібліотекою і користувачами.

Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту відкриває нові можливості для модернізації бібліотечної комунікації. Системи штучного інтелекту можуть використовуватися для автоматизації створення контенту, аналізу поведінки аудиторії, управління комунікаційними процесами та персоналізації інформаційних сервісів [28].

Одним із найбільш перспективних інструментів є чат-боти, які забезпечують цілодобову комунікацію з користувачами. Вони можуть надавати довідкову інформацію, допомагати в пошуку документів, інформувати про нові надходження та консультувати щодо використання електронних ресурсів бібліотеки [18].

Штучний інтелект також дозволяє здійснювати автоматизований аналіз ефективності контенту, прогнозувати реакцію аудиторії та формувати рекомендації щодо оптимізації комунікаційної стратегії. Використання таких технологій сприятиме підвищенню оперативності та результативності діяльності бібліотек у соціальних мережах.

Впровадження технологій штучного інтелекту створює передумови для автоматизації комунікаційних процесів та підвищення ефективності взаємодії з користувачами.

Сучасні тенденції розвитку соціальних мереж свідчать про зростання популярності мультимедійного контенту. Відеоматеріали, подкасти, інфографіка, прямі трансляції та інтерактивні формати забезпечують значно вищий рівень залученості аудиторії порівняно з традиційними текстовими повідомленнями [3].

У перспективі бібліотеки дедалі активніше використовуватимуть відеоконтент для презентації інформаційних ресурсів, проведення віртуальних екскурсій, організації онлайн-заходів та популяризації читання. Важливим

напрямом стане створення коротких відеоформатів для платформ TikTok, Instagram Reels та YouTube Shorts, які орієнтовані насамперед на молодіжну аудиторію [23].

Значний потенціал мають інтерактивні інструменти, такі як онлайн-опитування, вікторини, флешмоби, літературні квести та інші елементи гейміфікації. Їх використання сприяє активізації користувачів та формуванню стійкого інтересу до діяльності бібліотеки [5].

Подальший розвиток мультимедійних та інтерактивних форматів сприятиме підвищенню ефективності бібліотечної комунікації та залученню нових категорій користувачів.

Однією з ключових перспектив розвитку бібліотечної комунікації є формування активних цифрових спільнот у соціальних мережах. Такі спільноти забезпечують не лише поширення інформації, а й створюють умови для взаємодії користувачів між собою, обговорення актуальних тем та розвитку читачьких ініціатив [20].

Соціальні мережі дозволяють організовувати книжкові клуби, тематичні групи, професійні спільноти та мережі підтримки освітніх проєктів. Учасники таких об'єднань стають активними партнерами бібліотеки у створенні контенту та популяризації інформаційних ресурсів.

Особливого значення набуває концепція користувацького контенту (User Generated Content), яка передбачає залучення аудиторії до створення власних матеріалів, відгуків, рекомендацій та творчих проєктів. Це сприяє підвищенню рівня довіри до бібліотеки та формуванню позитивного цифрового іміджу установи [6].

Формування цифрових спільнот дозволяє перетворити користувачів із пасивних споживачів інформації на активних учасників комунікаційного процесу.

Подальший розвиток комунікаційної діяльності бібліотек передбачає поглиблення інтеграції соціальних мереж із вебсайтами, електронними каталогами, цифровими колекціями та іншими інформаційними ресурсами.

Такий підхід забезпечує створення єдиного інформаційного середовища та спрощує доступ користувачів до бібліотечних послуг [18].

Перспективним є використання соціальних мереж як інструменту навігації інформаційними ресурсами бібліотеки. Через соціальні платформи користувачі можуть отримувати посилання на електронні документи, цифрові виставки, онлайн-сервіси та освітні матеріали.

Варто зазначити, що інтеграція різних каналів комунікації сприятиме підвищенню ефективності популяризації бібліотечних ресурсів та розширенню можливостей інформаційного обслуговування користувачів, а поєднання соціальних мереж із цифровими ресурсами бібліотеки забезпечить формування комплексної системи інформаційно-комунікаційного обслуговування.

У бібліотеках завершується перехід від розрізнених технологічних інновацій до системних функціонально-структурних трансформацій, які забезпечують реалізацію інтегрованого технологічного циклу, що включає формування електронного каталогу, створення інституційного репозитарію та підготовку оглядово-аналітичних і прогностичних матеріалів. Бібліотеки перетворюються на одного з лідерів інформатизації суспільства.

РОЗДІЛ 4. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1 Вплив діяльності людей на довкілля

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема впливу людської діяльності на навколишнє природне середовище набуває особливої актуальності. Стрімкий розвиток промисловості, транспорту, сільського господарства та урбанізаційних процесів спричиняє значне антропогенне навантаження на природні екосистеми. Зростання потреб людства в природних ресурсах призводить до виснаження природних багатств, погіршення стану атмосферного повітря, водних ресурсів і ґрунтів, а також до порушення екологічної рівноваги. Тому дослідження впливу діяльності людини на довкілля є важливим завданням сучасної науки та практики.

Людина є невід'ємною частиною природного середовища, проте її господарська діяльність часто має негативні наслідки для екосистем. Одним із найбільш вагомих джерел антропогенного впливу є промислове виробництво. Робота металургійних, хімічних, енергетичних та інших підприємств супроводжується викидами шкідливих речовин в атмосферу, скиданням забруднених стічних вод і накопиченням значних обсягів відходів.

Особливо гострою залишається проблема забруднення атмосферного повітря. У процесі спалювання викопного палива в атмосферу потрапляють оксиди сірки, азоту, вуглецю, тверді частинки та інші забруднювачі. Вони негативно впливають на здоров'я людей, спричиняють захворювання органів дихання та серцево-судинної системи, а також є причиною виникнення кислотних дощів і глобальних кліматичних змін.

Важливим джерелом забруднення є транспортний сектор. Автомобільний транспорт щороку викидає в атмосферу мільйони тон шкідливих речовин. У великих містах транспортні викиди є однією з основних причин утворення смогу та погіршення якості повітря. Крім того, транспорт створює підвищений рівень

шумового забруднення, що негативно впливає на фізичне та психічне здоров'я населення.

Сільське господарство забезпечує населення продовольством, однак його інтенсивний розвиток також супроводжується значним впливом на довкілля. Використання мінеральних добрив, пестицидів та гербіцидів сприяє підвищенню врожайності сільськогосподарських культур, але водночас призводить до забруднення ґрунтів і водних об'єктів.

Надмірне застосування агрохімікатів викликає накопичення токсичних речовин у ґрунті, що негативно позначається на його родючості та біологічній активності. Частина цих речовин потрапляє до підземних і поверхневих вод, погіршуючи їхню якість та створюючи загрозу для здоров'я людини.

Серйозною екологічною проблемою є також ерозія ґрунтів. Нераціональне використання земельних ресурсів, надмірна оранка та вирубування лісів сприяють руйнуванню родючого шару ґрунту. У результаті зменшується продуктивність земель та погіршується екологічний стан територій.

Інтенсивний розвиток міст і збільшення чисельності міського населення супроводжуються зростанням антропогенного навантаження на навколишнє середовище. Урбанізація спричиняє скорочення площ природних екосистем, збільшення кількості відходів, зростання споживання енергетичних ресурсів та погіршення екологічної ситуації.

У великих містах виникає проблема накопичення побутових відходів. Значна частина сміття потрапляє на полігони, які займають великі площі земель та можуть бути джерелом забруднення ґрунтів, води й атмосферного повітря. Особливу небезпеку становлять пластмасові відходи, які розкладаються протягом сотень років та накопичуються в навколишньому середовищі.

Міська забудова також впливає на мікроклімат територій. Через високу концентрацію будівель, асфальтованих поверхонь та транспортних засобів формується так званий «острів тепла», коли температура повітря в місті перевищує температуру навколишніх територій.

Наслідком тривалого антропогенного впливу стали глобальні екологічні проблеми, які охоплюють усю планету. Однією з найсерйозніших є зміна клімату. Підвищення концентрації парникових газів у атмосфері призводить до зростання середньої температури Землі, танення льодовиків, підвищення рівня Світового океану та збільшення частоти екстремальних погодних явищ.

Не менш важливою проблемою є скорочення біологічного різноманіття. Господарська діяльність людини спричиняє руйнування природних місць існування багатьох видів рослин і тварин. За оцінками міжнародних екологічних організацій, темпи зникнення видів сьогодні значно перевищують природний рівень.

Суттєвою загрозою залишається також проблема дефіциту прісної води. Забруднення водойм, надмірне використання водних ресурсів та зміни клімату призводять до скорочення запасів якісної питної води в багатьох регіонах світу.

Для збереження природного середовища необхідне впровадження комплексу природоохоронних заходів. Одним із пріоритетних напрямів є розвиток екологічно безпечних технологій та використання відновлюваних джерел енергії. Сонячна, вітрова та гідроенергетика дозволяють зменшити обсяги викидів парникових газів і скоротити споживання викопного палива.

Важливе значення має впровадження принципів раціонального природокористування. Ефективне використання природних ресурсів, повторна переробка відходів, енергозбереження та екологізація виробництва сприяють зменшенню антропогенного навантаження на довкілля.

Необхідною умовою сталого розвитку є також формування екологічної свідомості населення. Екологічна освіта та виховання сприяють розвитку відповідального ставлення до природи та формуванню екологічної культури суспільства.

Діяльність людини є одним із головних чинників змін у природному середовищі. Промисловість, транспорт, сільське господарство та урбанізація спричиняють забруднення повітря, води і ґрунтів, виснаження природних ресурсів та порушення екологічної рівноваги. Наслідками такого впливу є зміна

клімату, зменшення біорізноманіття, деградація екосистем та погіршення умов життя населення.

Для подолання сучасних екологічних проблем необхідно впроваджувати природоохоронні технології, раціонально використовувати природні ресурси, розвивати відновлювану енергетику та підвищувати рівень екологічної свідомості суспільства. Лише за умови відповідального ставлення до навколишнього середовища можливо забезпечити екологічну безпеку та сталий розвиток майбутніх поколінь.

4.2 Заходи захисту обладнання від статичної електрики

У сучасних виробничих умовах значна кількість технологічних процесів супроводжується виникненням статичної електрики. Особливо актуальною ця проблема є для підприємств харчової, хімічної, нафтопереробної, фармацевтичної та легкої промисловості, де відбувається транспортування сипких матеріалів, переміщення рідин трубопроводами, робота конвеєрів, вентиляційних систем та різноманітного технологічного обладнання.

Статична електрика являє собою сукупність електричних зарядів, що накопичуються на поверхні тіл або матеріалів унаслідок тертя, контакту чи розділення різнорідних речовин. Накопичення електростатичних зарядів може призводити до виникнення електричних розрядів, які становлять небезпеку для обладнання, технологічних процесів і персоналу. Тому застосування ефективних заходів захисту від статичної електрики є важливою складовою забезпечення безпеки виробництва.

Електростатичні заряди виникають під час взаємодії різних матеріалів. Найчастіше їх накопичення спостерігається при:

- транспортуванні сипких продуктів пневмотранспортом;
- пересипанні борошна, цукру, крохмалю та інших порошкоподібних речовин;
- русі стрічкових транспортерів;

- перекачуванні рідин через трубопроводи;
- перемотуванні паперу, полімерних матеріалів і тканин;
- роботі вентиляційних та аспіраційних систем.

На підприємствах харчової промисловості особливу небезпеку становить накопичення зарядів під час транспортування борошна, цукрової пудри, сухого молока та інших дрібнодисперсних продуктів. У разі виникнення іскрового розряду можливе займання пилоповітряної суміші та виникнення вибуху.

Статична електрика може спричиняти низку негативних наслідків:

Електростатичний розряд може стати джерелом займання легкозаймистих рідин, газів, парів і пилу. Особливо небезпечними є виробництва, де використовуються горючі речовини або утворюються вибухонебезпечні суміші.

Електростатичні розряди можуть викликати порушення роботи електронних систем керування, датчиків, автоматизованих комплексів та комп'ютерного обладнання.

Раптовий електричний розряд може викликати больові відчуття, переляк працівника та призвести до травмування внаслідок різких рухів або втрати рівноваги.

Накопичення зарядів сприяє прилипанню пилу до поверхонь обладнання, погіршенню якості продукції та порушенню технологічних режимів виробництва.

Для запобігання накопиченню небезпечних електростатичних зарядів застосовують комплекс організаційних і технічних заходів.

Найефективнішим способом захисту є заземлення металевих частин обладнання. Заземлення забезпечує безпечне відведення електростатичних зарядів у землю та запобігає їх накопиченню.

Обов'язковому заземленню підлягають:

- бункери та силоси;
- трубопроводи;
- транспортери;

- резервуари;
- вентиляційні системи;
- металеві конструкції виробничих приміщень.

Опір заземлювального пристрою повинен відповідати вимогам чинних нормативних документів і регулярно контролюватися.

Для усунення різниці потенціалів між окремими елементами обладнання застосовують систему зрівнювання потенціалів. Усі металеві конструкції з'єднують між собою спеціальними провідниками, що запобігає виникненню іскрових розрядів.

Особливо важливо використовувати цей метод у місцях зберігання та перекачування горючих рідин.

Одним із простих і ефективних способів боротьби зі статичною електрикою є підтримання оптимальної відносної вологості повітря.

При вологості 60–70 % поверхневий опір матеріалів зменшується, що сприяє природному стіканню електричних зарядів.

Для цього використовують:

- системи кондиціонування;
- зволожувачі повітря;
- централізовані системи мікроклімату.

Для виготовлення окремих елементів обладнання застосовують спеціальні антистатичні матеріали, які мають підвищену електропровідність.

До них належать:

- антистатичні полімери;
- спеціальні гумові покриття;
- струмопровідні пластмаси;
- антистатичні фарби та покриття.

Такі матеріали значно знижують інтенсивність накопичення електростатичних зарядів.

На підприємствах із підвищеною небезпекою використовують іонізатори повітря. Вони генерують позитивні та негативні іони, які нейтралізують електростатичні заряди на поверхні обладнання та матеріалів.

Іонізація особливо ефективна в електронній, поліграфічній та харчовій промисловості.

Інтенсивність утворення статичних зарядів значною мірою залежить від швидкості руху матеріалів.

Для зменшення електризації рекомендується:

- обмежувати швидкість транспортування сипких продуктів;
- використовувати плавне завантаження та розвантаження матеріалів;
- уникати різких перегинів трубопроводів;
- зменшувати турбулентність потоків рідин і газів.

Важливу роль у забезпеченні захисту від статичної електрики відіграють організаційні заходи:

- проведення інструктажів з охорони праці;
- навчання персоналу правилам безпечної експлуатації обладнання;
- періодична перевірка заземлювальних пристроїв;
- контроль стану антистатичних систем;
- проведення планово-попереджувальних ремонтів;
- використання антистатичного спецодягу та взуття.

Працівники повинні знати причини виникнення статичної електрики та способи запобігання її накопиченню.

Статична електрика є небезпечним фактором виробничого середовища, який може призводити до пожеж, вибухів, пошкодження обладнання та створювати загрозу для життя і здоров'я працівників. Найефективнішими способами захисту обладнання від електростатичних зарядів є заземлення, зрівнювання потенціалів, використання антистатичних матеріалів, підтримання оптимальної вологості повітря та застосування іонізаційних систем.

Комплексне впровадження технічних і організаційних заходів дозволяє значно знизити ризик виникнення небезпечних електростатичних розрядів, підвищити рівень виробничої безпеки та забезпечити надійну роботу технологічного обладнання.

ВИСНОВКИ

1. Соціальні мережі є важливою складовою сучасного інформаційно-комунікаційного середовища та одним із найбільш ефективних інструментів цифрової взаємодії. Їх використання дозволяє бібліотекам розширювати аудиторію, популяризувати інформаційні ресурси, підтримувати постійний зв'язок із користувачами та формувати позитивний імідж установи. В умовах цифрової трансформації суспільства соціальні мережі стають невід'ємним елементом бібліотечної діяльності, сприяючи модернізації бібліотечних послуг та підвищенню їх доступності для широкого кола користувачів.

2. Основними соціальними мережами, що використовуються сучасними бібліотеками, є Facebook, Instagram, YouTube, TikTok та Telegram. Кожна з платформ виконує специфічні функції та орієнтована на різні категорії користувачів. Комплексне використання соціальних мереж забезпечує підвищення ефективності бібліотечної комунікації, розширення аудиторії, популяризацію інформаційних ресурсів і послуг бібліотеки, а також формування її позитивного іміджу в цифровому інформаційно-комунікаційному середовищі.

3. Серед основних платформ соціальних мереж, які використовуються бібліотеками, провідне місце займають Facebook, Instagram, YouTube, TikTok та Telegram. Кожна з них має власні функціональні особливості та орієнтована на певні групи користувачів. Facebook забезпечує універсальну комунікацію та формування спільнот, Instagram сприяє візуальній популяризації бібліотеки, YouTube використовується для створення освітнього контенту, TikTok допомагає залучати молодь, а Telegram забезпечує оперативне інформування користувачів. Комплексне використання зазначених платформ дозволяє бібліотекам ефективно реалізовувати інформаційну, освітню та культурно-просвітницьку діяльність у сучасному цифровому середовищі.

4. Сучасна бібліотека є багатофункціональною інформаційною установою, діяльність якої базується на ефективному формуванні, збереженні та використанні інформаційних ресурсів. До складу цих ресурсів входять

традиційні документні фонди, електронні колекції, цифрові архіви, бази даних та інші інформаційні продукти. Розвиток електронних сервісів, вебресурсів та соціальних мереж сприяє підвищенню доступності інформації, удосконаленню бібліотечного обслуговування та розширенню можливостей популяризації бібліотечних ресурсів серед різних категорій користувачів.

5. Контент та комунікаційна активність є визначальними складовими ефективної присутності бібліотеки в соціальних мережах. Використання різноманітних видів контенту, застосування інтерактивних форматів та підтримка постійної взаємодії з аудиторією сприяють популяризації бібліотечних ресурсів і послуг. Аналіз показників охоплення та залученості користувачів дозволяє оцінювати результативність комунікаційної діяльності та вдосконалювати контентну стратегію відповідно до потреб сучасного інформаційного суспільства.

6. Ефективність використання соціальних мереж для взаємодії з користувачами визначається рівнем залученості аудиторії, якістю комунікації та здатністю бібліотеки забезпечувати оперативний і змістовний обмін інформацією. Важливими критеріями оцінювання виступають охоплення аудиторії, активність користувачів, показники залученості, якість контенту та результативність комунікаційної взаємодії. Комплексний аналіз цих показників дозволяє оцінити ефективність цифрової присутності бібліотеки, удосконалити контентну стратегію та підвищити результативність популяризації бібліотечних ресурсів через соціальні мережі.

7. Розроблення контентної стратегії є важливою умовою ефективного використання соціальних мереж у діяльності бібліотеки. Вона передбачає визначення цільової аудиторії, формування тематичних напрямів контенту, планування публікацій, використання сучасних цифрових інструментів та систематичне оцінювання результатів. Реалізація комплексної контентної стратегії сприяє підвищенню рівня комунікаційної активності, популяризації бібліотечних ресурсів, формуванню позитивного іміджу бібліотеки та зміцненню взаємодії з користувачами в цифровому середовищі.

8. Сучасні цифрові інструменти відіграють важливу роль у залученні та утриманні аудиторії бібліотеки. Використання мультимедійного контенту, інтерактивних форматів комунікації, гейміфікації, персоналізованих сервісів, чат-ботів та аналітичних систем забезпечує підвищення рівня залученості користувачів і сприяє формуванню стійких комунікаційних зв'язків. Комплексне застосування цифрових інструментів дозволяє бібліотекам ефективно адаптуватися до умов цифрового суспільства, популяризувати власні ресурси та зміцнювати свою роль як сучасних інформаційно-комунікаційних центрів.

9. Перспективи розвитку комунікаційної діяльності бібліотеки в соціальних мережах пов'язані з поглибленням цифрової трансформації, впровадженням технологій штучного інтелекту, розвитком персоналізованої комунікації та використанням інтерактивних форматів взаємодії. Важливими напрямками є створення цифрових спільнот, розширення мультимедійного контенту, автоматизація сервісів та інтеграція соціальних мереж із бібліотечними інформаційними ресурсами. Реалізація зазначених підходів сприятиме підвищенню ефективності популяризації бібліотеки, зміцненню зв'язків із користувачами та забезпеченню конкурентоспроможності бібліотек у сучасному інформаційному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дубровіна Л., Киридон А., Матяш І. Архіви, бібліотеки, музеї – джерельна основа національної пам'яті, культурної спадщини України. *Бібліотечний вісник*. 2017. №1. С.3-10.
2. Дубровіна Л., Лобузіна К., Онищенко О., Боряк Г. Цифрова гуманітаристика та бази даних документальної культурної спадщини в бібліотеках України. *Рукописна та книжкова спадщина України*, 2020. №25, С.290-309.
3. Яворська Т. М. Соціальні мережі бібліотек як ефективний інструмент промоції книг і читання. *Вісник Книжкової палати*, 2023. № 4, 21-27. DOI: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4\(321\).21-27](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4(321).21-27) (дата звернення 12.03.2026).
4. Яковищенко С. І., Яворська Т. М. Соціальні мережі як важливий інструмент інформаційної комунікації сучасної бібліотеки. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. URL: <https://jpasmd.donnu.edu.ua/article/view/12919> (дата звернення 18.03.2026).
5. Прокопович Л., Веремчук О. Соціальні медіа як ефективний канал професійної комунікації фахівців публічних бібліотек. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 7(1), 159–170. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.7.1.2024.307019>. (дата звернення 23.04.2026)
6. Румик Д. В. Соціальні мережі як основа медіасередовища публічних бібліотек України. *Вісник Книжкової палати*. 2025, №10. URL: <https://visnyk.ukrbook.net/article/view/343360> (дата звернення 27.03.2026).
7. Верховна Рада України. Про інформацію (Закон № 2657-XII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 27.03.2026).
8. Верховна Рада України. Про доступ до публічної інформації (Закон № 2939-VI). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення 27.03.2026).

9. Верховна Рада України. Про цифровий контент та цифрові послуги (Закон № 3321-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text> (дата звернення 27.03.2026).

10. Биркович Т., Морозова Я. Особливості використання соціальних мереж для просування бібліотечних ресурсів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2024. №1. URL: <https://journals.urau.ua/visnyknakkkim/article/view/302029> (дата звернення 27.03.2026).

11. Безсмертна О. В. «Мобільна стратегія» розвитку бібліотек. *Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі* : матеріали наук.-практ. інтернет-конференція, Харків, 5-12.10.2015. С. 14-20. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/98247fcc-8ea2-455b-b6c2-a78a27b68487/content> (дата звернення: 21.04.2025).

12. Бібліотека для всіх: створено платформу цифрової бібліотеки. Міністерство освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/news/biblioteka-dlya-vsikh-stvoreno-platformu-tsifrovoi-biblioteki?_cf_chl_tk=1PMzc09zzPYCqdGpRWWzU1Zte2PZJj1d2xwiwroH5NMuw32_7QhNjW8hfxI9MewlHQQGo06aV7ZsOFjKgNoYjk (дата звернення: 12.03.2025).

13. Білик О. Мобільні застосунки – складова ефективності та дієвості сучасних бібліотек. *Бібліотечна планета*. 2020. № 3. С. 16-19.

14. Бондаренко В. «Мобільна» історико-культурна спадщина: інноваційний сервіс для вітчизняних бібліотек. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2022. Вип. 65. С. 152-172.

15. Бондаренко В. Мобільні додатки в бібліотечній практиці: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2016. Вип. 43. С. 382-407.

16. Бондаренко В., Гранчак Т. Бібліотечні проєкти доповненої реальності (AR): зарубіжний досвід. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2021. Вип. 7. С. 100-114. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.7.2021.233305>. (дата звернення: 27.03.2025).

17. Ресурси наукових бібліотек як складова інформаційної основи сучасного національного розвитку: [монографія]. Київ: НБУВ, 2024. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/e_biblioteka/naukovi_resursi/Socialni%20komunikacii/resursi_naukovih_bibliotek_23.01.2025.pdf (дата звернення: 27.03.2025).
18. Клименко О. З., Сокур О. Л. Інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотечної мережі Національної академії наук України в системі наукових комунікацій: монографія. Київ, 2022. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004724.pdf (дата звернення: 04.04.2025).
19. Білик О. Інтерактивне обслуговування користувачів публічних бібліотек України – шлях до самообслуговування. *Бібліотечна планета*, 2016. №1. С.30-36. <https://nmo.lib.kherson.ua/interaktivne-obslugovuvannya-korsituvachiv-publichnih-bibliotek-ukraini---shlyah-do-samoobslugovuvannya.htm> (дата звернення 07.05.2026).
20. Новальська Т., Бойчук Н. Публічні бібліотеки як інституції історичної пам'яті українського народу. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2024. №13. URL: <https://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/307253> (дата звернення 09.05.2026).
21. Ляшук Д. А. *Персоналізація бібліотечних послуг: роль соціальних мереж, відеоконтенту та цифрових виставок* (бакалаврська кваліфікаційна робота). Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. 2025. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/52668/> (дата звернення 07.05.2026).
22. Яворська Т. Соціальні мережі бібліотек як ефективний інструмент промоції книг і читання. *Вісник Книжкової палати*. 2023. №4. С. 21–27.
23. Сипченко І. О. *Соціальна мережа Instagram як засіб інтернет-маркетингу бібліотек України* (бакалаврська кваліфікаційна робота). Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. 2025. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/52680/> (дата звернення 18.04.2026).
24. Вовк Н. Використання мобільних застосунків для розширення функціоналу сучасної бібліотеки. *Український журнал з бібліотекознавства та*

інформаційних наук. 2025. №16. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.16.2025.348049> (дата звернення 25.04.2026).

25. Башун О. В. Бібліотека в цифровому середовищі: сучасні тенденції розвитку. *Бібліотечний вісник*. 2022. №2. С.14-23.

26. Гуралюк А. Г. Колекції цифрових ресурсів. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739802/3/336-Chapter%20Manuscript-19329-1-10-20230626.pdf> (дата звернення 22.04.2026).

27. Ebooks. Rolla Public Library. URL: <https://rollapubliclibrary.org/ebooks/> (дата звернення: 12.05.2026).

28. Мар'їна О. Ю. Бібліотека у цифровому просторі: монографія. Харків: ХДАК, 2017. 326 с.

29. Мар'їна О. Бібліотеки та соціальні медіа: технологія взаємодії. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 8. С. 19-21.

30. Пасмор Н., Самофал О. Бібліотека сучасного університету: зміна інформаційного образу. *Нова модель інформаційного образу бібліотеки: зміна традиційного сприйняття її призначення та функцій* : матеріали III наук.-практ. інтернет-конф. (м. Ужгород, 21 жовт. 2021 р.). Ужгород: Вид-во О. Гаркуші, 2021. С. 138–144.

31. United Nations Development Programme. (2024b, 24 квітня). «Навчатися ніколи не пізно». Як бібліотеки допомагають людям старшого віку долати страх та опановувати комп'ютерну техніку. <https://www.undp.org/uk/ukraine/stories/navchatysya-nikoly-ne-pizno-yak-biblioteky-dopomahayut-lyudyam-starshoho-viku-dolaty-strakh-ta-opanuvaty-kompyuternu-tekhniku> (дата звернення 12.05.2026).

32. Биркович Т. І., Морозова Я. А. Особливості використання соціальних мереж для просування бібліотечних ресурсів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 1. С. 56–62.

33. Борисова О., Корольчук Д. Соціальні мережі як засіб реклами бібліотечних фондів. *Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі* : матер. IV наук.-практ. конф. (Харків, 26-27 жовтня 2021 р.). Харків: ХНМУ, 2021. С. 18-21.

34. Кухтіна А. А. Соціальні мережі як засіб реклами бібліотечної діяльності. *Вчені записки кафедри документознавства та інформаційної діяльності НМетАУ*: зб. наук. праць. Вип.1. Дніпро: НМетАУ, 2019. 92 с.

35. Маранчак Н. Соціальна мережа ТікТок як засіб інтернет-маркетингу бібліотек України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. №10. С. 22-35.

36. Сушко А. Особливості просування послуг бібліотек у соціальних мережах. *Вплив нових медіа: міждисциплінарний підхід*: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, 28-29 квітня 2014 р. Одеса, 2014. С. 132-134.